

Euroopa
Komisjon

CASP2022

Koordineeritud tegevus
toodete ohutuse tagamiseks

Kemikaalid
mänguasjades

Lõpparuanne

Sisukord

Sisukord	2
Lühendite loetelu	2
Kommenteeritud kokkuvõte	3
1. osa	
1. Tegevuse ülevaade	4
1.1. Osalevad TJAd	4
1.2. Tootevalik ja katsekriteeriumid	4
1.2.1. Tootevalik	4
1.2.2. Katsekriteeriumid	4
2. Valimi moodustamine ja katsetamine	5
2.1. Valimi moodustamise jaotus ja kanalid	5
2.2. Katsetamine	5
3. Katsetulemused	6
3.1. Ülevaade katsetulemustest ja põhijäreldustest	6
3.2. Tulemused materjalitüüpide kaupa	6
3.3. Tulemused keemilise aine kohta	7
3.4. Tulemused vanuserühmade kaupa	7
3.5. Järeldused katsetulemuste kohta	8
4. Riskihindamised ja meetmed	9
4.1. Riski hindamine	9
4.2. Parandusmeetmed	9
5. Järeldused ja soovitused	10
5.1. Järeldused	10
5.2. Soovitused sidusrühmadele	10
2. osa	
1. Mis on CASP?	12
Rollid ja kohustused	
2. Tooteühiste tegevuste töökava	13
3. Tooteühised tegevused Töövahendid ja protsessid	14

Lühendite loetelu

LÜHEND	KIRJELDUS
BPA	Bisfenool A
CASP	Koordineeritud tegevus toodete ohutuse tagamiseks
DG JUST	Euroopa Komisjoni õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
EMP	Euroopa Majanduspiirkond
MOD	Mänguasjade ohutuse direktiiv (2009/48/EÜ)
PAH-ühendid	Polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud
PVC	Polüvinüülkloriid
RAPEXi suunised	Komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/417, millega kehtestatakse Euroopa Liidu kiire teabevahetuse süsteemi haldamise suunised
REACH	Kemikaalide registreerimise, hindamise, lubamise ja piiramise määrus (EÜ 1907/2006)
RHS	Riskihindamise suunised
TJA	Turujärelevalveasutus
TPT	Tooteühine tegevus

Kommenteeritud kokkuvõte

Tegevuse eesmärgid

Koordineeritud tegevus toodete ohutuse tagamiseks (Coordinated Activities on the Safety of Products, CASP) võimaldab kõigil Euroopa Liidu (EL) ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikide turujärelevalveasutustel (TJAd) ühiselt tagada, et ohtlikud tooted kõrvaldatakse kiiresti ühtselt turult. Selle tegevuse eesmärk oli teatavate kemikaalide ohtliku sisalduse tuvastamine mänguasjades. Toodetest koguti näidiseid nii internetist kui ka füüsilistest kauplustest ning neid katsetati ühiselt kokkulepitud kriteeriumide alusel osalevate TJAd valitud Euroopa laboris.

Tootevalik

Tegevus hõlmas üle ja alla 36 kuu vanustele lastele mõeldud **pehmeid ja kõvu plastist mänguasju**.

Katsekriteeriumid

Katsed keskendusid inimeste tervist ohustavate ohtlike kemikaalide loata sisalduse avastamisele. Konkreetsemalt keskenduti katsekavas järgmiste avastamisele:

- ftalaadid, polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud (PAH) ja kaadmium vastavalt kemikaalide registreerimise, hindamise, lubamise ja piiramise määruse (EÜ 1907/2006) (REACH) XVII lisale;
- mänguasjade ohutuse direktiiviga (MOD) piiratud 17 metalli migratsioon, välja arvatud kroom (VI) ja tinaorgaanilised ühendid;
- formaldehüüd, bisfenool A (BPA), fenool ja leegiaeglustid MOD II lisa liite C kohaselt.

Tulemused

- 94 katsetatud mänguasjast 8 ei vastanud vähemalt ühele kontrollitud tervisekaitse- ja ohutusnõudele. Ohtlike loata kemikaale (ftalaadid ja BPA) avastati ainult täielikult või osaliselt pehmest plastist valmistatud mänguasjades.
- Kokku ei vastanud nõuetele 14% üle 36 kuu vanustele lastele mõeldud mänguasjadest ja 4% alla 36 kuu vanustele lastele mõeldud mänguasjadest.
- TJAd tehtud märgistuse – hoiatuste, märgistuse ja juhiste – kontrollimine näitas, et 94-st näidiseist 33 ei vastanud nõuetele.

Peamised soovitus

Tarbijatele

- Ostke mänguasju ainult usaldusväärsetest jaemüügikanalitest.
- Kontrollige, et mänguasjad kannaksid CE-märgist.
- Jälgige väiksemaid lapsi (alla 36 kuu vanused), kui nad mängivad vanemate õdede-vendade mänguasjadega, mida võidakse suhu panna.
- Olge ettevaatlik, et mitte osta halva kvaliteediga pehmeid plastränguasju, sest need võivad kujutada endast suuremat keemilist ohtu.

Ettevõtjatele

- Olge teadlik kohaldatavatest õigusaktidest tulenevatest kohustustest.
- Pöörake eriti tähelepanu pehmest plastist mänguasjadele.
- Tundke oma tarnijat. Hinnake hoolikalt võimalikke koostööpartnereid.

Riigiasutustele

- Suunake turujärelevalvega seotud jõupingutused pehmetele plastränguasjadele: pehmed plastmaterjalid, nagu pehme polüvinüülkloriid (PVC), võivad sisaldada kõige probleemsemaid kemikaale.
- Keskenduge jätkuvalt kemikaalidele mänguasjades. Kemikaalidega seotud riskid on ühed kõige olulisemad Safety Gate'is registreeritud riskidest.

Järeldused

Katsekampaania käigus avastati kaheksas katsetatud näidises ftalaate ja BPA-d. Kuigi ainult 9% katsetatud näidistest ei vastanud nõuetele, on piirväärtusi ületava ftalaatide ja BPA sisaldusega seotud tõsised keemilised riskid.

Ohtlike kemikaale leiti ainult pehmetes plastränguasjade materjalides, mis näitab, et pehme plast on endiselt üks suurima riskiastmega materjale.

TJAd väljastasid selle TPT tulemuste põhjal kaks Safety Gate'i teadet (kolm teadet on veel menetluses) ja palusid ettevõtjatel tooted turult kõrvaldada või need tarbijatelt tagasi kutsuda, kui avastati ohtlike kemikaale, mille sisaldus ületas piirväärtusi.

1. Tegevuse ülevaade

1.1. Osalevad TJAd

Kemikaale mänguasjades käsitlevas tootepõhises tegevuses (TPT) osales üheksa TJAd üheksast ELi liikmesriigist.

Tabel 1 – Osalevate TJAd loetelu

RIIK	TJA
Austria	Sotsiaal-, tervishoiu-, hooldus- ja tarbijakaitseministeerium
Eesti	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
Iirimaa	Konkurentsi- ja tarbijakaitsekomisjon
Malta	Malta konkurentsi- ja tarbijakaitseamet
Poola	Konkurentsi- ja tarbijakaitseamet
Prantsusmaa	Konkurentsipoliitika, tarbijaküsimuste ja pettuste kontrolli peadirektoraat
Rootsi	Rootsi Kemikaaliamet
Slovaki Vabariik	Slovakkia kaubandusinspeksioon
Sloveenia	Tervishoiuinspeksioon

1.2. Tootevalik ja katsekriteeriumid

1.2.1. Tootevalik

TJAd leppisid kokku, et tootevalik piirdub igas vanuses (üle ja alla 36 kuu vanustele) lastele mõeldud pehmete ja kõvade plastist mänguasjadega.

PEHMED PLASTIST MÄNGUASJAD

KÕVAD PLASTIST MÄNGUASJAD

MÄNGUASJAD LASTELE <36 KUUD

MÄNGUASJAD LASTELE >36 KUUD

1.2.2. Katsekriteeriumid

TJAd ja tehnilise eksperdiga peetud arutelude põhjal lepitakse kokku, et katsetatakse 37 erineva ohtliku kemikaali suhtes, mida leidub sageli mänguasjatoodetes:

- neli ftalaati, mis on tõsise riski tõttu keelatud kõikides mänguasjade polümeerimaterjalides (sõltumata vanusest või suhu pandavusest) – REACHi XVII lisa kanne 51¹;
- kolm ftalaati, mis on keelatud polümeerimaterjalides mänguasjades, mida lapsed võivad suhu panna – REACHi XVII lisa kanne 52;
- kaheksa PAH-ühendit pehmetes/tumedates elastomeerides/kummimaterjalides, mis võivad puutuda kokku suuõõnega või mille puhul esineb pikaajalist või lühiajalist korduvat nahakontakti põhjendatult eeldatavates tingimustes – REACHi XVII lisa kanne 50;
- kaadmium – REACHi XVII lisa kanne 23;

- kõik 17 metalli, mille migratsiooni piirnormid on sätestatud MODs²;

- formaldehüüd, BPA, leegiaeglustid (TCEP, TCPP, TDCP)³ ja fenool, mille piirnormid on sätestatud MOD II lisa liites C.

Selliste kemikaalide sisaldus on piiratud kas massi järgi või mänguasjast migratsiooni piirnormidega, kui laps seda närib või imeb. Need piirangud on ELi tasandil aja jooksul kindlaks määratud ning põhinevad teaduslikel ohutusandmetel ja praegustel teadmistel.

Nende ohtlike kemikaalide mürgisus on erinev. Sageli leidub neid mänguasjatootes kas töötlemise tulemusena või seetõttu, et neid on sihipäraselt lisatud konkreetse funktsiooni täitmiseks, näiteks mänguasja elastsuse parandamiseks või leegiaeglusti või säilitusainena.

Lisaks laborikatsetele kontrollisid TJAd hoiatusi, märgistust ja juhendeid oma riigikeel(t)es. Tehniline ekspert koostas peamiste nõuetega kontrollnimekirja, et anda TJAdel lisasuuniseid.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0095&from=EN>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0048&from=EN>

³ CPP = tris(2-kloro-1-metüületüül)fosfaat; TDCP = tris(2-kloro-1-(klorometüül)etüül)fosfaat; ja TCEP = tris(2-kloroetüül)fosfaat

2. Valimi moodustamine ja katsetamine

2.1. Valimi moodustamise jaotus ja kanalid

Valim moodustati iga TJA eelvaliku alusel, võttes arvesse iga turu iseärasusi. Osalevad TJAd kogusid kokku 95 näidist. Ühe näidise (sukeldumisrõngas) kohta leiti siiski lõpuks, et see ei ole mänguasi, võttes arvesse asjaolu, et selle peamine eesmärk on hariduslik (sukeldumise õppimine)⁴.

Enamik valimisse kuuluvatest mänguasjadest oli valmistatud pehmest või kõvast plastist. Neli näidist sisaldasid nii pehmeid kui ka kõvu plastosi. Näidiseid koguti nii internetist kui ka füüsilistest kauplustest.

Tabel 2 – Osalevate TJAd kogutud näidiste arv

RIIK	TJA	NÄIDISTE ARV KOKKU
Austria	Sotsiaal-, tervishoiu-, hooldus- ja tarbijakaitseministeerium	10
Eesti	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	10
Iirimaa	Konkurentsi- ja tarbijakaitsekomisjon	10
Malta	Malta konkurentsi- ja tarbijakaitseamet	11
Poola	Konkurentsi- ja tarbijakaitseamet	10
Prantsusmaa	Konkurentsipoliitika, tarbijaküsimuste ja pettuste kontrolli peadirektoraat	14
Rootsi	Rootsi Kemikaaliamet	9
Slovaki Vabariik	Slovakkia kaubandusinspeksioon	10
Sloveenia	Tervishoiuinspeksioon	10
KOKKU		94

Tabel 3 – Kogutud näidiste liik ja valimi moodustamise kanalid

MATERJAL			VANUSEKATEGORIA		VALIMI MOODUSTAMISE KANAL	
Pehme plast	Kõva plast	Segatud	Alla 36 kuu	Üle 36 kuu	Veebipoed	Füüsiline kauplus
44	46	4	50	44	19	75

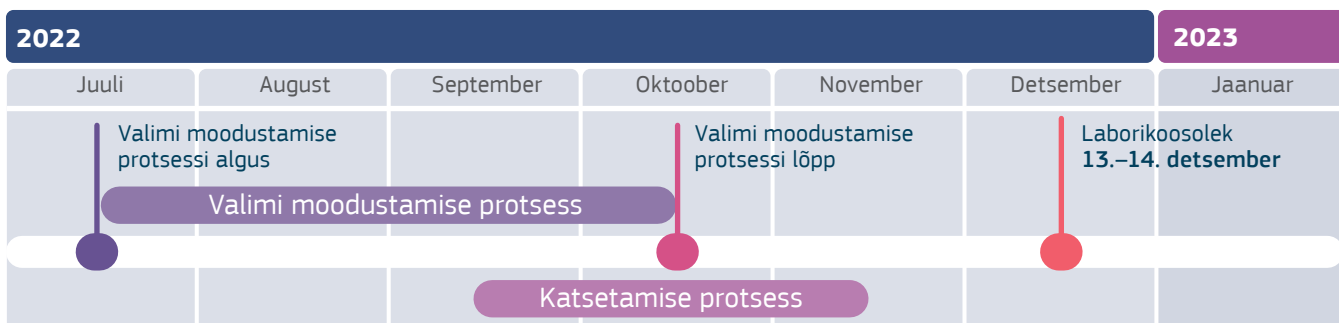
2.2. Katsetamine

Selle tegevuse katselabor valiti välja pakkumismenetluse teel, mis algas 2022. aasta mais. Hankedokumendid saadeti 107-le ELI/EMP laborile, mis olid kindlaks määratud projektmeeskonna laborite kaasamise strateegia alusel. Igal laboril paluti esitada pakkumine, mis sisaldab hankedokumendis nimetatud elemente, nagu üksikasjalik teave hinnakujunduse kohta, sertifitseerimist ja ekspertide asjakohast kogemust tõendavad dokumendid ning katseprotokollide näidised. Kokku esitasid 14 laborit pakkumise ettenähtud aja jooksul. Pakkumise täielikkuse ja konkurentsivõime alusel valiti viis laborit eelnevalt välja ja kutsuti vestlusele, et nende pakkumist lähemalt arutada. Vahepealsel kohtumisel tutvustati TJAdel laboritelt saadud pakkumiste tehnilise kvaliteedi ja finantsaspektide võrdlevaid

analüüse. TJAd valisid välja labori, millele anti selle pakkumise kvaliteedi ja finantskonkurentsivõime põhjal kõige rohkem lõplikke punkte.

Pärast labori valimist anti TJAdel kaks kuud aega näidiste kogumiseks ja laborisse saatmiseks. Valimi moodustamise protsessi laiendati, et võimaldada TJAdel koguda täiendavate toodete näidiseid. Katseprotsessis viivitusi ei esinenud ja see viidi lõpule 19. novembril 2022. Laborikoosolek toimus 13.–14. detsembril 2022.

Joonis 1 – Valimi moodustamise ja katsetamise protsessi ajakava

⁴ Toode loeti rakendusala väljas olevaks ja selle katsetulemused ei kajastu käesoleva aruande andmetes.

3. Katsetulemused

3.1. Ülevaade katsetulemustest ja põhijäreldustest

Kokku ei vastanud 94-st katsetatud näidiseist kaheksa vähemalt ühele katsekavas määratletud nõudele.

Enamik näidiseid (80%) pärines füüsilistest poodidest.

Katsetulemustes ei olnud olulisi erinevusi jaemüügikanali alusel: 10% internetist kogutud näidistest ja 8% füüsilistest kauplustest kogutud näidistest ei vastanud katsekava nõuetele.

TJAd kontrollisid oma riigikeel(t)es hoiatusi, märgistust ja juhendeid. Kokku ei vastanud nõuetele 33 näidist 94-st. Kõige sagedasemad tuvastatud mittevastavused olid puuduv CE-märgis või CE-märgis, mis oli vale suuruse ja kujuga, puuduv teave ühtse kontaktpunkti kohta ja vale vanuseline hoiatus.

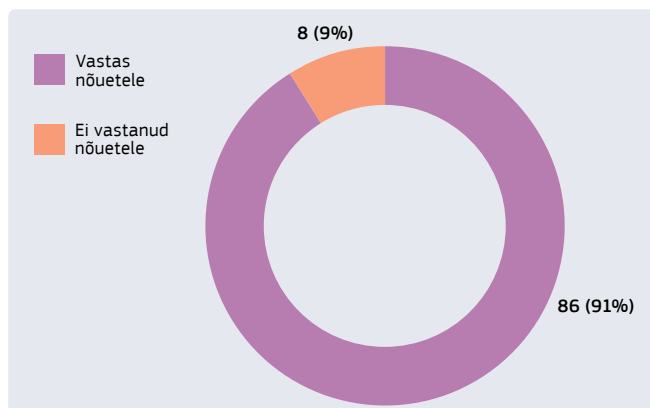
Kui võtta arvesse nii labori tehtud keemilisi katseid kui ka TJAd tehtud hoiatuste, märgistuse ja juhendite kontrollid, ei vastanud kokku 35 näidist vähemalt ühele nõudele.

3.2. Tulemused materjalitüüpide kaupa

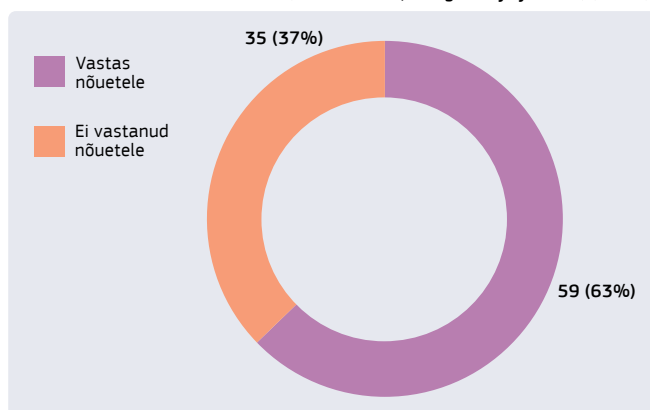
Osalenud TJAd kogusid 46 kõvast plastist mänguasja, 44 pehmest plastist mänguasja ja neli mänguasja, mis sisaldasid nii pehmest kui ka kõvast plastist osi. Kuigi kõik kõvad plastist mänguasjad läbisid keemilised katsed, ületas kaheksa täielikult pehmest plastist või mõlemast materjalist valmistatud näidise ftalaatide või BPA sisaldus piirväärtusi (vt *Joonis 4*).

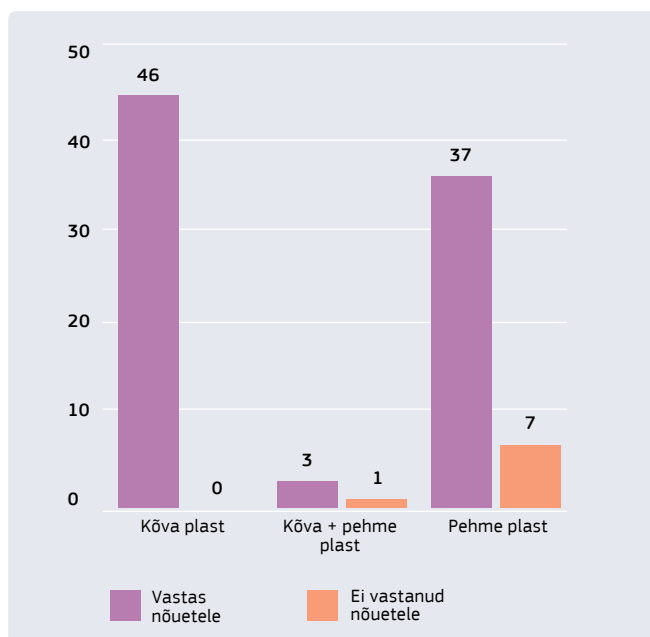
Joonis 2 – Üldised katsetulemused (keemilised katsed) (N=94)

Joonis 3 – Üldised katsetulemused (sh hoiatused, märgistus ja juhised) (N=94)

Joonis 4 – Katsetulemused materjalitüüpide kaupa (N=94)

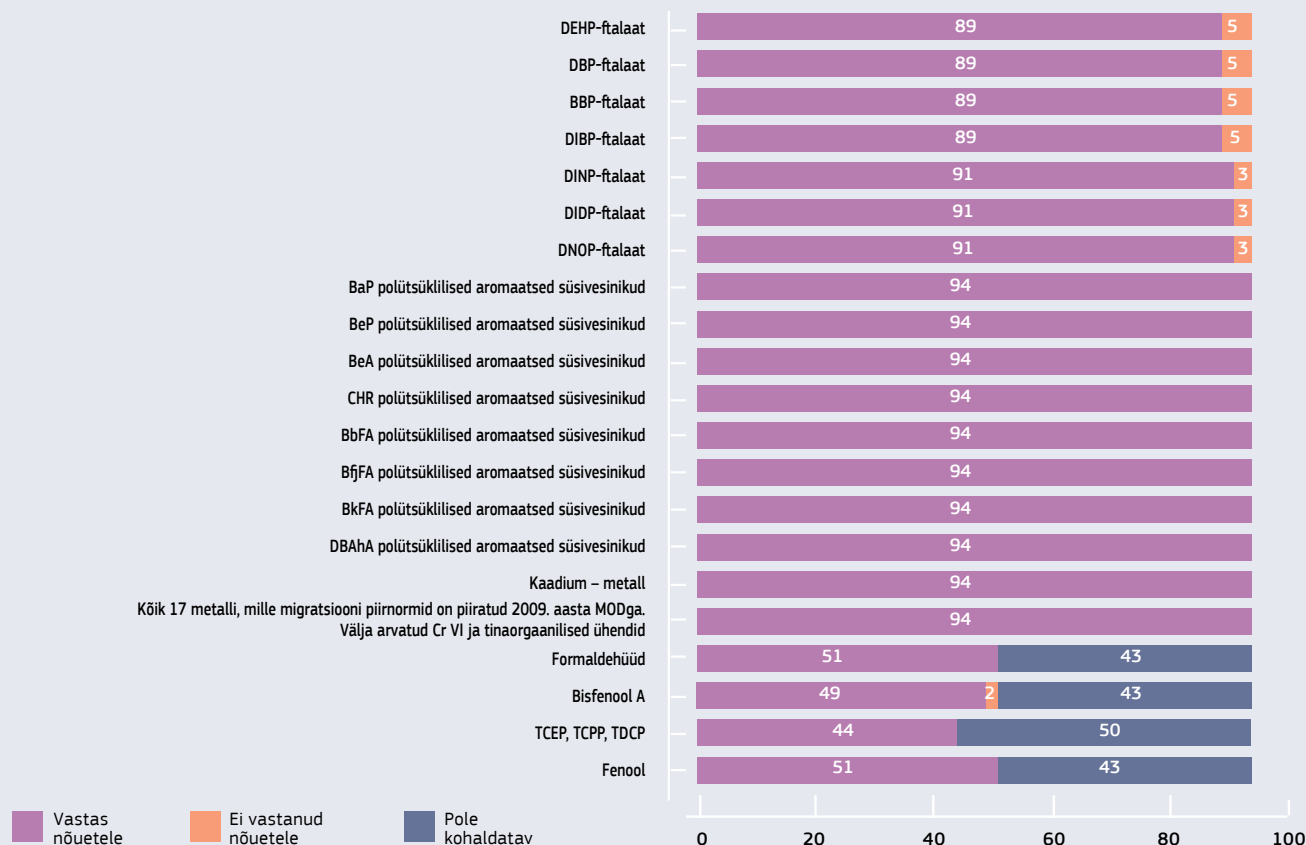

3.3. Tulemused keemilise aine kohta

Kaheksa õiguslikult sätestatud piirväärtustele mittevastava näidise BPA ja seitsme eri tüüpi ftalaadi sisaldus ületas piirväärtusi (vt *joonis 5*).

Piirväärtusi ületavaid ftalaate avastati eelkõige roosast pehmest plastist valmistatud nukkude nägude ja jalgade puhul, samas kui piirväärtusi ületavat BPA-d avastati kahes vannipardi mänguasjas.

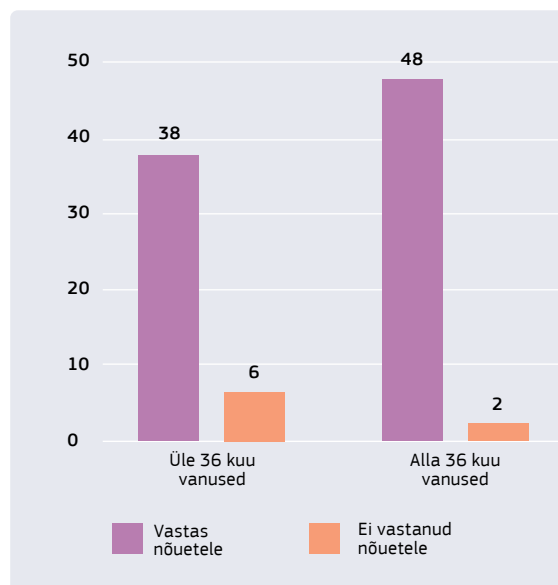
Joonis 5 – Katsetulemused keemiliste ainete kaupa (N=94)

3.4. Tulemused vanuserühmade kaupa

Kokku oli 94-st testitud mänguasjast 44 mõeldud üle 36 kuu vanustele lastele ja 50 alla 36 kuu vanustele lastele. Üle 36 kuu vanustele lastele mõeldud mänguasjadel oli suurem nõuetele mittevastamise määr (14%) kui alla 36 kuu vanustele lastele mõeldud mänguasjadel (4%).

Joonis 6 – Üldised katsetulemused – üle ja alla 36 kuu vanustele lastele mõeldud mänguasjad (N=94)

3.5. Järeldused katsetulemuste kohta

Keemilised riskid

Tegevus näitas, et 91% valimisse kuulunud mänguasjadest vastasid katsekavas määratletud keemilistele nõuetele.

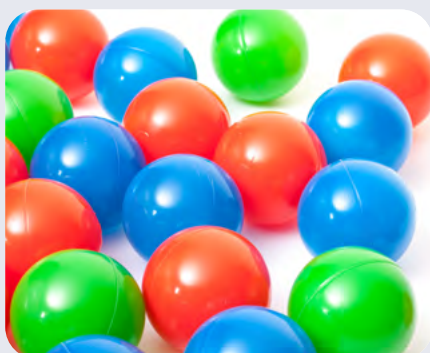
Piirväärtusi ületavaid keemilisi aineid leiti ainult mänguasjades, mis olid kas täielikult või osaliselt valmistatud pehmest plastist.

Keelatud ftalaate leiti kuues erinevas näidises. See järeldus ei olnud üllatav, kuna tootjad kasutavad ftalaate sageli sihipäraselt, et suurendada plasti elastsust, läbipaistvust ja vastupidavust. Käesolevas tegevuses katsetatud ftalaadid mõjutavad reproduktiivseid funktsioone ja kahjustavad inimese hormoonsüsteemi (sisesekretoonisüsteemi kahjustavad ained).

Lisaks ftalaatidele avastati **ainsa teise keelatud ohtliku kemikaalina BPA-d** (seda leiti kahes vannipardis 51-st näidises, mida selle aine suhtes katsetati). See oli üllatav tulemus osalevate TJade jaoks. BPA on kemikaal, mida kasutatakse plastide tugevdamiseks ja nende vastupidavuse suurendamiseks. See on sisesekretoonisüsteemi kahjustav aine, mis võib kahjustada tervist, muutes sisesekretooni tasakaalu, eriti varases lapsepõlves. See on klassifitseeritud reproduktiivtoksiliseks (võib kahjustada viljakust).

Hoiatused, märgistus ja juhised

TJade tehtud oma riigikeel(t)es hoiatuste, märgistuse ja juhendite kontrollid näitasid, et 35% näidistest ei vastanud nõuetele. Kõige sagedasemad tuvastatud mittevastavused olid puuduv CE-märgis või CE-märgis, mis oli vale suuruse ja kujuga, puuduv teave ühtse kontaktpunkti kohta ja vale vanuseline hoiatus. Hoolimata sellest, et hoiatused, märgistus ja juhendid ei anna üksikasjalikku teavet mänguasjade keemilise ohuprofiili kohta, on need lapsevanematele/hooldajatele oluline teabeallikas toote ja selle ohutu kasutamise kohta.

4. Riskihindamised ja meetmed

4.1. Riski hindamine

Vastavalt MOD-le peavad ühtsele turule viidud mänguasjad vastama direktiivis sätestatud olulistele ohutusnõuetele. Konkreetsemalt ei tohi mänguasjad ohustada kasutajate või kolmandate isikute ohutust või tervist, kui neid kasutatakse ettenähtud või eeldataval viisil. Selle hindamisel, kas toode kujutab endast ohtu, tuleks järgida põhimõtteid, mis on sätestatud komisjoni rakendusotsuses (EL) 2019/417, millega kehtestatakse Euroopa Liidu kiire teabevahetuse süsteemi haldamise suunised (RAPEXi suunised)⁵.

Nendes suunistes on sätestatud riskihindamismeetod, mida TJAd saavad kasutada, et hinnata tarbekaupade poolt tarbijate tervisele ja ohutusele põhjustatud riski taset ja otsustada, kas on vaja väljastada Safety Gate'i teade. RAPEXi veebisaidil ja RAPEXi rakenduses on saadaval spetsiaalne riskihindamise suuniste vahend ehk RAG-vahend riskihindamise läbiviimiseks (mis võtab arvesse RAPEXi suunistes sätestatud põhimõtteid).

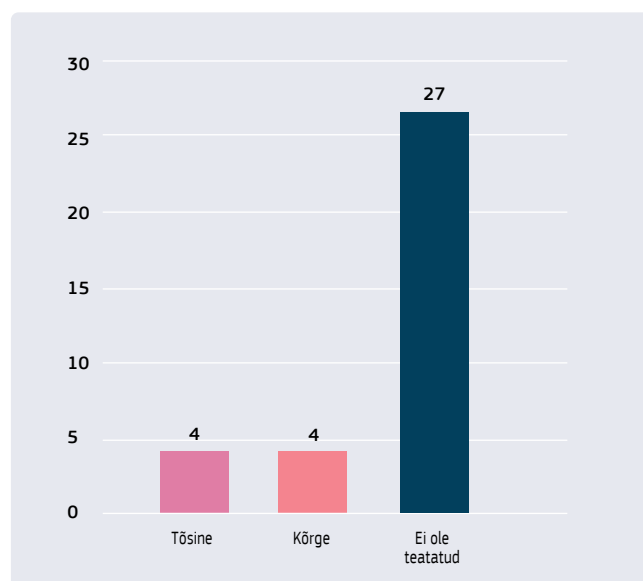
Toodete puhul, mille suhtes TJAd kohaldavad piiravaid meetmeid vastavalt ELi õigusaktides sätestatud piirangutega keemiliste ainete loetelusse kantud keemiliste ainete esinemisele, kuid mille kohta puuduvad teaduslikud andmed riski hindamiseks, tuleb teateid hinnata iga üksikjuhtumi puhul eraldi.

Individuaalne riskihindamine ei ole siiski vajalik, kui:

- tuvastatakse keemiline aine, mis on keelatud või mille kontsentratsioon ületab Euroopa õigusaktidega (nt REACH) kehtestatud piirnormi;
- kui need piirnormid põhinevad teaduslikul arvamusel, mis näitab, et selle kemikaali sisaldus kujutab endast ohtu tarbijate tervisele ja ohutusele.

Keemiliste katsete nõuetele mittevastanud kaheksast näidiseist leiti, et neli kujutavad endast tõsist ohtu, ilma et TJA oleks teinud individuaalset riskihindamist. Ülejäänud nelja näidise individuaalse riskihindamise viis läbi vastutav TJA, kes otsustas, võttes arvesse nii ohtu kui ka kokkupuudet, hinnata need suure riskiga näidisteks⁶.

Joonis 7 – Ülevaade nõuetele mittevastavate näidiste riskitasemetest (N=35)

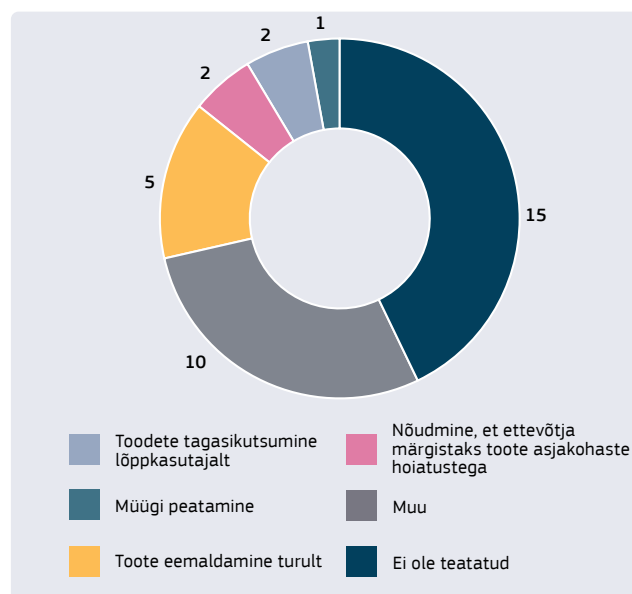
4.2. Parandusmeetmed

Katsetulemuste ning hoiatuste, märgistuse ja juhendite kontrolli põhjal otsustavad TJAd, milliseid parandusmeetmeid tuleb võtta toodete suhtes, mis ei vasta ELi õigusaktidele ja/või kohaldatavatele standarditele. Joonis 8 – Nõuetele mittevastavate näidiste suhtes võetud meetmed (N=35) kujutab peamisi võetud meetmeid.

Lisaks on TJAdel tõsise ohu tuvastamise korral õiguslik kohustus esitada teade Safety Gate'is (vastavalt üldise tooteohutuse direktiivi (2001/95/EÜ)⁷ artikli 12 lõikele 1). RAPEXi suunistes soovitatakse esitada ka teateid meetmete kohta, mis on võetud vähem kui tõsist ohtu kujutavate toodete suhtes.

Pärast ühise katsekampaania tulemusel algatatud meetmeid (kuni 14. aprillini 2023) esitati kahe toote kohta Safety Gate'i teated ja veel kolme toote kohta on teated menetluses.

Joonis 8 – Nõuetele mittevastavate näidiste suhtes võetud meetmed (N=35)

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/LSU/?uri=CELEX%3A32019D0417>

⁶ TJAd ei olnud märkinud nende näidiste riskitaset, mis ei vastanud hoiatuste, märgistuse ja juhendite kontrollide nõuetele.

⁷ Määrus (EL) 2023/988 üldise tooteohutuse kohta on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas 23. mail 2023:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.135.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A135%3ATOC

See jõustub 12. juunil 2023 ja seda hakatakse kohaldama 13. detsembril 2024.

5. Järeldused ja soovitused

5.1. Järeldused

Mänguasjad on tootekategooria, millesse TJAd investeerivad igal aastal märkimisväärseid ressursse ja jõupingutusi, sest tarbijad, kellele need tooted on mõeldud, on väga haavatavad. Sellise tegevuse nagu „Kemikaalid mänguasjades“ sihtrühm võib olla eriti suur ja seetõttu otsustasid käesolevas TPTs osalevad TJAd keskenduda 37 ohtlikule kemikaalile, mida võib nende teadmiste ja kogemuste põhjal tõenäolisemalt mänguasjatoodetes, eriti plastist valmistatud toodetes avastada.

Katsekampaania käigus avastati ftalaate ja BPA-d kaheksas katsetatud näidises, mis olid kas täielikult või osaliselt valmistatud pehmest plastist. Kuigi ainult 9% katsetatud näidistest ei vastanud nõuetele, on piirväärtusi ületava ftalaatide ja BPA sisaldusega seotud tõsised keemilised riskid. Tegelikult mõjutavad keelatud ftalaadid, mille suhtes seda tegevust testiti, reproduktiivseid funktsioone, kahjustavad inimese hormoonsüsteemi ja võivad põhjustada ka astmat. Samuti on

BPA võimeline muutma sisesekretsiooni tasakaalu, eriti varases lapsepõlves, ja see on klassifitseeritud kui aine, millel on toksiline mõju inimese reproduktiivsusele.

Lisaks sellele näitasid TJAd tehtud oma riigikeel(t)es hoiatuste, märgistuse ja juhiste kontrollid, et 35% näidistest ei vastanud nõuetele. See on iga toote riskiprofiili oluline osa, sest see annab lapsevanematele/hooldajatele olulist teavet toote õige kasutamise ja vanusele sobivuse kohta.

TJAd väljastasid selle TPT tulemusel kaks Safety Gate'i teadet (3 teadet on veel menetluses) ja palusid ettevõtjatel tooted turult kõrvaldada või need tarbijatelt tagasi kutsuda, kui avastati ohtlikke kemikaale, mille sisaldus ületas piirväärtusi. Nende näidiste puhul, mis ei vastanud hoiatuste, märgistuse ja juhendite kontrollide nõuetele, palusid TJAd ettevõtjatel peamiselt märgistada tooted asjakohaste hoiatustega ja parandada haldusrikkumised.

5.2. Soovitused sidusrühmadele

Järgnevad soovitused põhinevad katseprotsessi tulemustel ning projekti kestel TJAd vahel toimunud aruteludel.

Tarbijatele

Ostke mänguasju ainult usaldusväärsetest jaemüügi-kanalistest – nii internetis kui ka internetist väljaspool.

Ärge otsige odavamaid tooteid teistelt veebisaitidelt / jaemüügi-kanalistest, sest seal võite suurema tõenäosusega osta halvema kvaliteediga toote. Olge ettevaatlik, **et mitte osta halva kvaliteediga pehmeid plastmänguasju**, sest need võivad kujutada endast suuremat keemilist ohtu.

Kontrollige, et mänguasjal oleks **CE-märgis** ning **ELis asuva juriidilise isiku nimi ja füüsiline aadress**. Jälgige kindlasti hoolikalt mänguasjadel olevaid **vanuselisi hoiatusi**.

Jälgige nooremaid lapsi (alla 36 kuu vanuseid), kui nad mängivad vanemate õdede-vendade mänguasjadega, mida saab suhu panna. Alla 36 kuu vanused lapsed kipuvad mänguasju pikemaks ajaks suhu panema ja on rohkem ohus, kui tegemist on ohtlike kemikaalidega.

Euroopa ja riiklike ametiasutustele

Pöörake jätkuvalt tähelepanu mänguasjades sisalduvatele kemikaalidele.

Keemiariskid on üks kõige olulisematest riskidest, mida Safety Gate'is registreeritakse. TJAsid julgustatakse kasutama oma teabevõrgustikke ja toetavaid sidevõrgustikke, et keemiliselt ohtlike mänguasjatooteid leida ja kinni pidada. Ohtlike kemikaalide lubatud sisaldus mänguasjades on kehtestatud olemasolevate teaduslike andmete põhjal ja neid on katsetatud vastavalt asjakohasele tänapäeva tehnoloogiale. Mänguasjades sisalduvad ohtlikud kemikaalid põhjustavad konkreetseid ägedaid ja kroonilisi terviseprobleeme, näiteks pikaajalisi ja pöördumatuid haigusi, mürgistusi, vähktõbe ning allergiate tekkimist või süvenemist, mis põhjustavad selliseid probleeme nagu astma.

Pöörake tähelepanu pehmetele plastmänguasjadele.

Mänguasjades kasutatavad pehmed plastmaterjalid, nagu pehme PVC, võivad sisaldada kõige probleemsemaid kemikaale ja võiks olla tõhus suunata tähelepanu nende materjalide järelevalvele. Selle tegevuse tulemuste põhjal olid kõige sagedamini avastatud kemikaalid ftalaatplastifikaatorid, kuigi probleemiks võivad olla ka muud kemikaalid, nagu BPA, mida on avastatud pehmetes või poolkõvades plastmänguasjades (näiteks vannipardid).

Ettevõtjatele

Olge teadlik oma **kohustustest, mis tulenevad kohaldatavatest õigusaktidest.**

- **Kõik ettevõtjad** peavad mänguasju ELi turul kättesaadavaks tehes tegutsema vastutustundlikult ja täielikus kooskõlas MOD ja REACH-määruse õigusnõuetega.
- **Tootjad** peavad hindama kõiki oma mänguasjadega seotud keemilisi riske ja viima läbi dokumenteeritud vastavushindamise enne oma mänguasjatoodete Euroopa turule viimist. Nemad või nende volitatud Euroopa esindajad peavad selle hinnangu säilitama tehniliste toimikute ja vastavusdeklaratsiooni kujul.
- Mänguasjatoodete Euroopa turule **importijad** peavad enne nende Euroopa turule viimist veenduma, et tootja on viinud läbi oma mänguasjatoodete keemilise ohutuse vastavushindamise. Lisaks peavad importijad enne mänguasjatoodete Euroopa turule viimist veenduma, et tootja hinnangud on tehniliste toimikute ja vastavusdeklaratsiooni kujul kättesaadavad. Importijad peavad säilitama EÜ vastavusdeklaratsiooni eksemplari 10 aastat pärast mänguasja esmakordset turule viimist.
- Kui **ELis** ei ole tootjat, volitatud esindajat või importijat, peab eriti **internetimüügi** korral teavet säilitama **vastutav isik** või tellimuse täitmise teenuse osutaja, kui see on asjakohane.

Pöörake eriti tähelepanu pehmet plastist mänguasjadele.

Plastmänguasjade riskihindamise läbiviimisel tuleb võtta arvesse, et pehme plast, eelkõige PVC, võib sisaldada keelatud aineid, näiteks ftalaate. Lisaks võib pehmetes või poolkõvades plastmänguasjades (näiteks vannipardid) avastada BPA-d.

Hoiatused, märgistus ja juhised.

- Mänguasjal olevad tootemärgised ja märgistus peavad olema selle liikmesriigi riigikeel(t)es, kus toode kättesaadavaks tehakse. Kõik vastavushindamise dokumendid vastavusdeklaratsioonide ja nendega seotud tehniliste toimikute kujul peavad olema kättesaadavad ka keeles, millest asjaomane asutus (mis on asjaomase liikmesriigi määratud) kergesti aru saab.
- Enne turule viimist peavad kõik mänguasjad olema märgistatud CE-märgisega.
- Kõikidel mänguasjadel peab olema Euroopa tootja ja/ või importija õige nimi ja postiaadress ning asjakohane jälgitavusteave, et aidata ohtlike mänguasjatooteid tagasi kutsuda (kontaktpunkti aadressiks ei piisa veebisaidist). Pidage silmas, et kui mänguasja pakendil on ainult turustaja aadress, kannab viimane täielikku vastutust mänguasja vastavushindamise eest.

Tundke oma tarnijat. Hinnake hoolikalt võimalikke koostööpartnereid. Kontrollige ja tuvastage tarnijaid, kellega teil on tegemist.

Võtke meetmeid, kui leitakse, et mänguasjatoode ei vasta ELi kemikaaliohutuse nõuetele. Osalege aktiivselt ohtlike mänguasjade turult kõrvaldamisel – see võib hõlmata toote viivitamatut turult kõrvaldamist või tagasikutsumist ning üldsuse hoiatamist riski eest, tehes igakülgset koostööd oma turustusahela ja TJAdega.

Tagasikutsumised. Teavitage tarbijaid selgelt sellest, kuidas nad saavad teavet võimalike tagasikutsumismeetmete kohta. Koostage turult kõrvaldamise teated selgelt ja ligipääsetavalt ning märkige alati tootega kaasnevad ohud. Jälgige korrapäraselt tagasikutsumise mõju ja kohandage strateegiat vastavalt.

Teavitage juhtumitest pädevaid asutusi. Kui mänguasja kujutab endast ohutusrisiki, on ettevõtjatel seaduslik kohustus teavitada viivitamata selle liikmesriigi pädevat asutust, kus mänguasja kättesaadavaks tehti. Üks teavitamise meetod on kasutada tooteohutusest teavitamise vahendit ettevõtjatele [Product Safety Business Alert Gateway](#).

1. Mis on CASP?

Koordineeritud tegevus toodete ohutuse tagamiseks (CASP) võimaldab Euroopa Liidu / Euroopa Majanduspiirkonna riikide turujärelevalveasutustel teha koostööd ja suurendada ühtsele turule lastud toodete ohutust.

CASP2022 hõlmab kuut tootepõhist tegevust ja nelja horisontaalset tegevust.

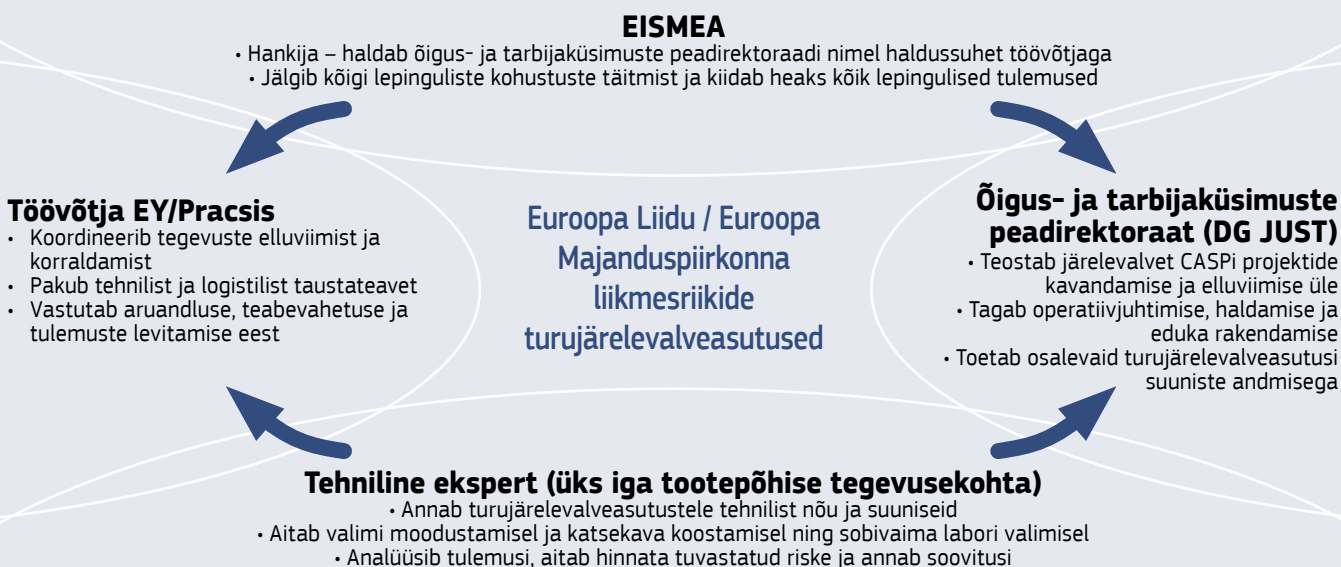
Tootepõhiste tegevustega katsetatakse eri liiki tooteid, mis võivad tarbijatele ohtu kujutada. Asjaomased turujärelevalveasutused valivad tooted välja ja koguvad need kokku ning neid uuritakse ühiselt kokkulepitud katsekava alusel.

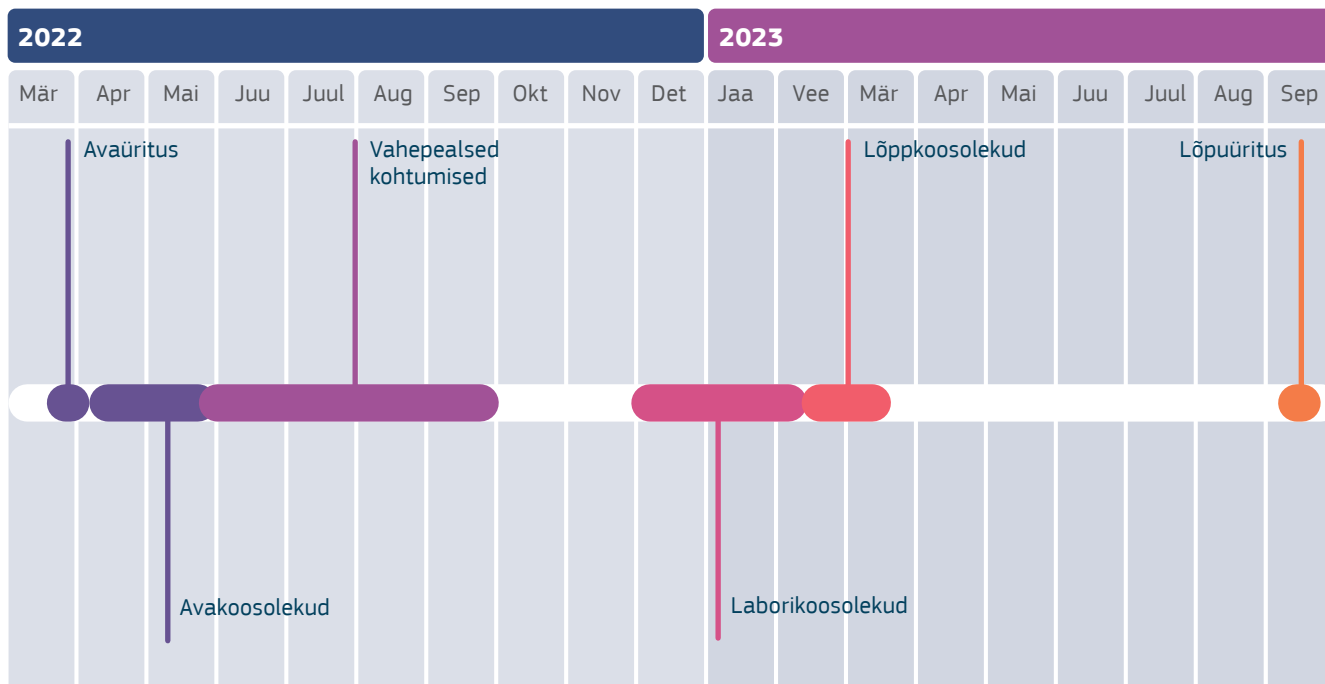
Horisontaalsed tegevused pakuvad turujärelevalveasutustele foorumit ideede ja parimate tavade vahetamiseks. Tehnilise eksperdi juhendamisel töötavad nad välja ühised lähenemisviisid, menetlused ja praktilised töövahendid turujärelevalveks.

Rollid ja kohustused

2. Tootepõhiste tegevuste töökava

Pidev sisekommunikatsioon Wiki Confluence'i platvormi kaudu

LOOMINE	VALIMI MOODUSTAMINE JA KATSETAMINE	ARUANDLUS	VÄLISKOMMUNIKATSIOON
Dokumentide uurimine	Laborite pakkumismenetlus	Riski hindamine	Kommunikatsioonivahendite väljatöötamine
Intervjuude hindamine	Labori valimine ja lepingute sõlmimine	Turujärelevalveasutuste vastu võetud meetmete koordineerimine	Kommunikatsioonisõnumite väljatöötamine
Katsekava ja valimi moodustamise kava projekt	Valimi moodustamine ja transport	Lõpparuannete koostamine	Kommunikatsioonikampaania käivitamine
Laborite kaardistamine	Katseprotsess ja -aruanded	Valimi kõrvaldamine või tagastamine turujärelevalveasutustele	Mõju hindamine

3. Tootepõhised tegevused Töövahendid ja protsessid

0

CASPi eelne protsess

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat viib tootekategooriate valimiseks läbi prioriteetide seadmise. Osalevad turujärelevalveasutused välisid õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi korraldatud konsultatsiooni käigus välja kuus CASP2022 tootekategooriat.

1

Katsekavade ja valimi moodustamise kavade kinnitamine

Tehnilised eksperdid koostavad kavade projektid turujärelevalveasutuste tagasiside ja olemasoleva eelarve põhjal. Projekte tutvustatakse avakoosolekul, seejärel neid täpsustatakse ja kinnitatakse turujärelevalveasutuste poolt Wiki kaudu.

2

Laborite valimine

Töövõtja töörühm kaardistab laborid ja võtab nendega ühendust, et koguda teavet hindade ja muu kohta. Pakkumismenetlus käivitatakse pärast avakoosolekut ja pakkumisi hinnatakse. Vahepealsetel kohtumistel otsustavad osalevad turujärelevalveasutused, milline labor valida.

3

Valimi moodustamine ja transport

Turujärelevalveasutused koguvad oma riigi turgudelt asjakohased näidised ja registreerivad need kodifitseerimistoimikus. Pärast eelkontrolli läbiviimist saadavad turujärelevalveasutused näidised laborisse.

4

Katsetamine ja katsearuannete esitamine

Labor katsetab näidiseid vastavalt kokkulepitud katsekavale ja laadib katsearuanded Wikisse üles. Turujärelevalveasutused paluvad vajaduse korral selgitusi ja kiidavad aruanded heaks.

5

Riski hindamine

Tehniline ekspert ja turujärelevalveasutused koostavad laborikohtumise käigus valitud näidiste põhjal stsenaariumid ja analüüsivad riske. Turujärelevalveasutused teevad riskihindamisi kõigi näidiste puhul, mis ei vasta õigusaktidest tulenevatele nõuetele.

6

Stsenaariumide üleslaadimine riskihindamise suuniste vahendisse

Projekti käigus välja töötatud stsenaariumid laaditakse üles riskihindamise suuniste vahendisse.

7

Turujärelevalveasutuste võetud meetmed

Turujärelevalveasutused võtavad kõnealuste toodete suhtes asjakohaseid meetmeid ja esitavad nende kohta aruande kiirhoiatussüsteemis Safety Gate.

8

Väliskommunikatsioon

Lõpuüritusel alustatakse väliskommunikatsioonitegevusi. Sellele järgneb 2–3 nädalat kestav üleeuroopaline teavituskampaania.

Töövahendid

Iga tootepõhise tegevuse ja kogu CASP2022 projekti kohta luuakse tarbijatele ja laiemale publikule suunatud **audiovisuaalsed klipid**.

CASP2022 projekti jaoks koostatakse iga tootepõhise tegevuse kohta ettevõtjatele suunatud **infograafikud**.

Lõpparuanded koostatakse iga tegevuse ja CASP2022 projekti kohta. Need tõlgitakse kõikidesse ELi ametlikes keeltesse ning norra ja islandi keelde.

Kanalid

Teabematerjale levitatakse järgnevatel kanalitel kasutades:

- [Euroopa Komisjoni CASP veebisait](#);
- turujärelevalveasutuste riiklikud sidekanalid;
- asjaomane ajakirjandus ja muud sidusrühmad.

EUROOPA KOMISJON

Directorate-General for Justice and Consumers
Directorate Consumers
Unit E.4 Product Safety and Rapid Alert System
E-mail: JUST-RAPEX@ec.europa.eu

Euroopa Komisjon ei vastuta taaskasutamisest tulenevate võimalike tagajärgede eest.

© Euroopa Liit, 2023

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39). Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Liidule, võib olla vaja taotleja luba otse õiguste omajalt.

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil:
https://europa.eu/european-union/index_et

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2023

PDF ISBN 978-92-68-03546-7 doi:10.2838/332530 DS-03-23-170-ET-N